

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ГЕРОЇВ КРУТ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо забезпечення самостійної роботи студентів
з дисципліни
«УКРАЇНСЬКА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ»
(для магістрів)

Чернігів - 2020

Підготовлено доцентом кафедри загальнонаукових, соціальних і поведінкових дисциплін Г.В. Баран.

Затверджено на засіданні кафедри управління персоналом, економіки праці та публічного управління (протокол № 1 від 27.08.20 р.).

Схвалено Вченою радою Чернігівського інституту МАУП (протокол № 2 від 30 вересня 2020).

Баран Г.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Українська мова професійного спрямування» (для магістрів). — Чернігів: ЧІ МАУП, 2020. – 24 с.

Навчально-методична розробка містить пояснювальну записку, тематичний план вивчення дисципліни «Українська мова професійного спрямування», методичні вказівки для самостійного вивчення кожної теми, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2020

Пояснювальна записка

Навчальна програма дисципліни «Українська мова професійного спрямування» (для магістрів), розроблена для студентів, які навчаються за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» освітньої програми «Адміністративний менеджмент».

Навчальна програма розроблена для студентів заочної та дистанційної форм навчання та поєднує в собі робочу програму курсу, завдання та рекомендації до виконання семестрової контрольної роботи.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Викладення курсу «Українська мова професійного спрямування» розроблено з урахуванням комунікативних потреб майбутніх фахівців суспільної діяльності.

Основна мета вивчення курсу:

- удосконалити мовні знання, систематизувати їх і на цій основі сформувати розуміння сучасних мовленнєвих норм та особливостей мови майбутнього фаху;
- ознайомити студентів з основами культури мовлення, виявити специфіку функціонування усної і писемної форми ділової мови відповідно до фаху, навчити студентів основних принципів користування словниками, вільно володіти лексикою і термінологією спеціальності, виробити у них навички оформлення сучасних ділових паперів.

Основні завдання дисципліни:

- вироблення навичок професійного спілкування, дотримання правил ділової етики на мовному рівні, знання основних фахових термінів, вміння вправно висловлювати свої думки як в усній, так і в писемній формі;
- формування навичок правильного вживання мовних засобів, нормативного використання різнорівневих мовних одиниць у функціональних стилях української мови;
- вироблення вміння охарактеризувати та оформити відповідно до вимог такі найуживаніші ділові папери, як: заява, автобіографія, резюме, візитна картка, характеристика, доручення, розписка, протокол і витяг з протоколу, доповідна та пояснювальна записки, оголошення, діловий лист (прохання, пропозиція, запрошення, подяка та ін.);
- вироблення навичок контролю за своїм мовленням (за правильністю, логічністю, виразністю мовлення).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни

«Українська мова професійної спрямованості»

№ з/п	Назва змістовної теми
Змістовний модуль 1 «Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення »	
Тема 1.	Державна мова – мова професійного спілкування
Тема 2.	Стилі сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні
Тема 3.	Лексика офіційно-ділового стилю. Термінологія в професійному спілкуванні
Тема 4.	Літературні норми сучасної української мови
Тема 5.	Орфоепічні норми сучасної української мови
Тема 6.	Лексичні норми та фразеологічні засоби української мови
Тема 7.	Морфологічні норми сучасної української літературної мови: іменник
Тема 8.	Морфологічні норми сучасної української літературної мови: уживання прикметникових і дієприкметникових форм
Тема 9.	Морфологічні норми сучасної української літературної мови: числівник
Тема 10.	Морфологічні норми сучасної української літературної мови: дієслівні форми
Тема 11.	Морфологічні норми сучасної української літературної мови: прийменник
Тема 12.	Синтаксичні норми сучасної української літературної мови: словосполучення
Тема 13.	Синтаксичні норми сучасної української літературної мови: просте речення
Тема 14.	Синтаксичні норми сучасної української літературної мови: просте ускладнене речення
Тема 15.	Синтаксичні норми сучасної української літературної
Змістовий модуль 2. «Професійна комунікація »	
Тема 16.	Спілкування як інструмент професійної діяльності
Тема 17.	Культура усного фахового спілкування
Тема 18.	Риторика і мистецтво презентації
Тема 19.	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації .
Тема 20.	Документація з кадрово-контактних питань

Тема 21.	Довідково-інформаційні документи
Тема 22.	Етикет службового листування
Всього годин: 90	

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для самостійного вивчення кожної теми

Змістовий модуль 1

Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного мовлення

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування.

План:

1. Поняття національної та літературної мови. Ознаки літературної мови.
2. Мовні норми.
3. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.
4. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Професійна мовно комунікативна компетенція.

Література [2,5,14,15,16,18,22]

Тема 2. Стили сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні

План:

1. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.
2. Комунікативні ознаки культури мови.
3. Комунікативна професіограма фахівця.
4. Словники у професійному мовленні.
5. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовленнєвої культури.
6. Мовний, мовленнєвий та спілкувальний етикет.
7. Стандартні етикетні ситуації.

Література [1,2,3,13,15,16,18]

Тема 3. Лексика офіційно-ділового стилю. Термінологія в професійному спілкуванні

План:

1. Лексика сучасної української літературної мови з огляду на сферу її використання.
2. Стилiстичне розшарування лексики.
3. Терміносистема української мови. Основні ознаки терміна.
4. Значення слова. Лексичні явища полісемії, омонімії, синонімії, антонімії, паронімії.

Література [7,10,15,18,21]

Тема 4. Літературні норми сучасної української мови

План:

1. Поняття «літературна мова» та «мовна норма».
2. Типи мовних норм.
3. Шлях становлення літературної мови в Україні.
4. Традиції літературного мовлення східного та західного регіонів.

Література [6,10,15,16,18,22,24]

Тема 5. Орфоенічні норми сучасної української мови

План:

1. Особливості вимови голосних та приголосних звуків української мови.
2. Вимова звукосполучень: явища чергування, фонетичні явища.
3. Акцентуаційні норми усного мовлення.

Література [1,2,9,10,12,16]

Тема 6. Лексичні норми та фразеологічні засоби української мови

План:

1. Лексика сучасної української мови за сферою використання.
2. Значення слова.
3. Лексичні явища полісемії, омонімії, синонімії, антонімії.
4. Синонімія та паронімія в офіційно-діловому стилі.
5. Використання слів іншомовного походження в професійному спілкуванні.
6. Фразеологічні засоби в професійному спілкуванні.

Література [2,3,5,12,22,24]

Тема 7. Морфологічні норми сучасної української літературної мови:

іменник

План:

1. Відмінкові закінчення іменників.
2. Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини.
3. Закінчення іменників у кличному відмінку.
4. Закінчення іменників в інших відмінках.

Література [2,4,25,27,28]

Тема 8. Морфологічні норми сучасної української літературної мови: уживання прикметникових і дієприкметникових форм.

План:

1. Творення ступенів порівняння якісних прикметників.
2. Творення дієприкметників.
3. Особливості перекладу російських активних дієприкметників українською мовою.

Література [2,4,25,27,28]

**Тема 9. Морфологічні норми сучасної української літературної мови:
числівник**

План:

1. Утворення і вживання числівникових форм.
2. Особливості відмінювання числівників.
3. Зв'язок числівника з іменниками.

Література [2,4,25,27,28]

**Тема 10. Морфологічні норми сучасної української літературної мови:
дієслівні форми**

План:

1. Дієслівні форми.
2. Творення й уживання дієприкметників та дієприслівників.

Література: [2,4,25,27,28]

**Тема 11. Морфологічні норми сучасної української літературної мови:
прийменник**

План:

1. Українські прийменники.
2. Особливості утворення іменниково-прийменникових конструкцій.
3. Особливості вживання українських прийменників.

Література [2,4,25,27,28]

**Тема 12. Синтаксичні норми сучасної української літературної мови:
словосполучення**

План:

1. Поняття про словосполучення.
2. Типи зв'язку слів у словосполученні.
3. Керування як один з типів зв'язку слів у словосполученні.
4. Складні випадки керування.

Література [2,4,25,27,28]

**Тема 13. Синтаксичні норми сучасної української літературної мови:
просте речення**

План:

1. Особливості побудови речень в українській мові.
2. Поняття про речення.
3. Координація підмета з присудком.

Література [2,4,25,27,28]

**Тема 14. Синтаксичні норми сучасної української літературної мови:
просте ускладнене речення**

План:

1. Особливості речень фахового спрямування.
2. Ускладнювачі простого речення.

3. Розділові знаки в простому ускладненому реченні.

Література [2,4,25,27,28]

Тема 15. Синтаксичні норми сучасної української літературної мови: складне речення

План:

1. Поняття про складне речення.
2. Типи складних речень.
3. Особливості побудови складних сполучникових речень.
4. Розділові знаки в складному реченні.

Література [2,4,25,27,28]

Змістовий модуль 2. Професійна комунікація

Тема 16. Спілкування як інструмент професійної діяльності

План:

1. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.
2. Види, типи і форми професійного спілкування.
3. Основні закони спілкування. Стратегії спілкування.
4. Невербальні компоненти спілкування.
5. Гендерні аспекти спілкування.
6. Поняття ділового спілкування.

Література [1,2,5,13,18,23,30]

Тема 17. Риторика і мистецтво презентації

План:

1. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.
2. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.
3. Мистецтво аргументації.
4. Техніка і тактика аргументування.
5. Мовні засоби переконання.
6. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу.
7. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації.
8. Культура сприймання публічного виступу. Уміння ставити запитання, уміння слухати.

Література [1,2,5,13,18,23,30]

Тема 18. Культура усного фахового спілкування

План:

1. Особливості усного спілкування.
2. Способи впливу на людей під час безпосереднього спілкування.
3. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
4. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди.
5. Співбесіда з роботодавцем.

6. Етикет телефонної розмови.
Література [1,2,5,13,18,23,30]

Тема 19. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

План:

1. Класифікація документів.
2. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів.
3. Вимоги до змісту та розташування реквізитів.
4. Вимоги до бланків документів.
5. Оформлювання сторінки.
6. Вимоги до тексту документа.

Література [8,20,22,24,26,30]

Тема 20. Документація з кадрово-контактних питань

План:

1. Резюме.
2. Характеристика.
3. Рекомендаційний лист.
4. Заява. Види заяв.
5. Автобіографія.
6. Особовий листок з обліку кадрів.
7. Наказ щодо особового складу.
8. Трудова книжка.

Література [8,20,22,24,26,30]

Тема 21. Довідково-інформаційні документи

План:

1. Прес-реліз.
2. Повідомлення про захід.
3. Звіт.
4. Довідка.
5. Службова записка.
6. Протокол, витяг з протоколу

Література [8,20,22,24,26,30]

Тема 22. Етикет службового листування

План:

1. Класифікація листів.
2. Реквізити листа та їх оформлювання.
3. Різні типи листів.

Література [8,20,22,24,26,30]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Державна мова – мова професійного спілкування.
2. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Державна мова в Україні.
3. Комунікативне призначення мови в професійній сфері.
4. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
5. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови.
6. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.
7. Комунікативні ознаки культури мови. Типологія мовних норм.
8. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації.
9. Парадигма мовних формул. Вибір мовних одиниць у мовленні.
10. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів.
11. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
12. Лексика сучасної української літературної мови з огляду на сферу її використання.
13. Терміносистема української мови. Основні ознаки терміна.
14. Значення слова. Лексичні явища полісемії, омонімії, синонімії, антонімії, паронімії.
15. Орфоепічні й акцентуаційні норми сучасної української літературної мови.
16. Лексичні норми, типові порушення лексичних норм.
17. Морфологічні норми: закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини.
18. Морфологічні норми: закінчення іменників у кличному відмінку.
19. Морфологічні норми: творення ступенів порівняння якісних прикметників.
20. Морфологічні норми: творення дієприкметників.
21. Морфологічні норми: числівник, творення, відмінювання, вживання.
22. Морфологічні норми: творення й уживання дієприкметників та дієприслівників.
23. Морфологічні норми: українські прийменники. Особливості вживання українських прийменників.
24. Синтаксичні норми: словосполучення. Типи зв'язку слів у словосполученні.
25. Синтаксичні норми: керування як один з типів зв'язку слів у словосполученні. Складні випадки керування.
26. Синтаксичні норми: поняття про речення. Координація підмета з присудком.
27. Синтаксичні норми: особливості речень фахового спрямування. Ускладнювачі простого речення.
28. Синтаксичні норми: складне речення. Типи складних речень. Розділові знаки в складному реченні.
29. Текст як форма реалізації професійної діяльності.
30. Сутність спілкування. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.
31. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.

32. Невербальні компоненти спілкування. Слухання і його роль у комунікації.
33. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії мовленнєвого спілкування.
34. Поняття ділового спілкування. Стилї та моделі ділового спілкування.
35. Поняття комунікації, типи комунікацій, перешкоди та бар'єри комунікації.
36. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.
37. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення.
38. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
39. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.
40. Етикет телефонної розмови.
41. Класифікація документів.
42. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів.
43. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів.
44. Оформлювання сторінки. Вимоги до тексту документа.
45. Документація з кадрово-контрактних питань.
46. Довідково-інформаційні документи.
47. Етикет службового листування.

Рекомендовані джерела

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / За ред. Сербенської О. – Львів, 2016.
2. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів: Світ, 2017.
3. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К., 2016.
4. Ботвина Н.В. Ділова українська мова: Навч. посібник. - К.: „АртЕк”, 2017.
5. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування. – К., 20016.
6. Ботвина Н.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови. – К., 2015.
7. Волкотруб Г.Й. Стилїстика ділової мови: Навчальний посібник. – К., 2016.
8. Глущик С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери. – К., 2017.
9. Гуць М.В., Олійник І.Г., Ющук І.П. Українська мова професійного спрямування. – К., 2015.
10. Діденко А.Н. Сучасне діловодство. – К., 2016.
11. Ділова українська мова / За ред. Горбул О.Д. – К., 2016.
12. Ділова українська мова / За ред. Н.Д.Бабич. – Чернівці, 2017.
13. Діловий етикет. Етика ділового спілкування / Автор-укладач І.Афанасьєв. – К., 2017.
14. Зубков М.Г. Сучасна українська ділова мова. – 4-те вид., доповн. – Х., 2015.

15. Козачук Г.О., Шкурятяна Н.Г. Практичний курс української мови: Навч. посібник.– К.: Вища шк., 12017.
16. Культура української мови: Довідник. / За ред. В.М. Русанівського. – К., 2016.
17. Мамрака А.В., Шаров О.І. Українська ділова мова: комп'ютерна версія: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2016.
18. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спрямування: Навч. посібник. – К.: Каравела, 2015.
19. Михайлюк В.О. Українська мова професійного спілкування: Навч. посібник. – К.: Професіонал, 2015.
20. Молдованов М.І., Сидорова Г.М. Сучасний діловий документ: Зразки найважливіших документів українською мовою. – К.,2016.
21. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське термінознавство. – Львів, 2016
22. Потелло Н.Я. Українська мова і ділове мовлення: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2017.
23. Російсько-український словник: Сфера ділового спілкування/Уклад.: В.М.Брицин, О.О.Тараненко. – К., 2016.
24. Українська ділова мова: практичний посібник на щодень/ За ред. М.Д. Гінзбург. – Харків: Торсінг, 2017.
25. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. – К., 2017.
26. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів / Бибик С.П., Михно І.Л., Пустовіт Л.О., Сюта Г.М. – К.,2017.
27. Чорненький Я.Я. Українська мова (за професійним спрямуванням). Ділова українська мова/ Теорія. Практика. Самостійна робота: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 304 с.
28. Шевелева Л.А. Український правопис у таблицях: Правила, винятки, приклади, коментарі. – Харків: Світ дитинства, 2017.
29. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. – К.: Алерта, 2017. – 696 с.
30. Шевчук С.В. Ділове мовлення для державних службовців. – К.: Літера ЛТД, 2019.

Словники

1. Бук С. 3000 найчастотніших слів наукового стилю сучасної української мови / С. Бук. – Львів, 2016. – 192 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [Укл. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2019. – 1440 с.
3. Войналович О. Російсько-український словник наукової і технічної мови (термінологія процесових понять) / О. Войналович, В. Моргунюк. – К. : Вирій, Сталкер, 2017. – 256 с.
4. Ганич Д.І., Олійник С.І. Русско-украинский и украинско-русский словарь. – К., 2018.

5. Гнатишена І. М. Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження в сучасній термінології // І. М. Гнатишена, Т. Р. Кияк. – К. : Academia, 2019.
6. Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів. – К., 2018.
7. Головащук І.С. Словник-довідник з правопису та слововживання. - К., 2018.
8. Головащук І.С. Російсько-український словник сталих словосполучень. - К., 2018.
9. Головащук І.С. Складні випадки наголошення. Словник-довідник. – К., 2016
10. Головащук І.С. Словник наголосів. – К., 2016.
11. Головащук І.С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. – К., 2018.
12. Єрмоленко С.Я. Новий російсько-українській словник-довідник. – К., 2016.
13. Олійник О., Сидоренко М.М. Російсько-український словник наукової термінології. – К., 2016.
14. Олійник О., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український тлумачний словник. – К., 2016.
15. Орфографічний словник української мови / Уклад. Головащук І.С. – К., 2016.
16. Орфоепічний словник української мови. – К., 2017.
17. Російсько-український словник: Сфера ділового спілкування / За ред. Тараненко А.А. – К., 2017.
18. Російсько-український фразеологічний словник: Фразеологія ділової мови / Уклад. Підмогильний В., Плужник Є. – К., 2017.
19. Словник іншомовних слів. / За ред. О.Мельничука. – К., 2016.
20. Словник скорочень української мови. – К., 2016.
21. Словник труднощів української мови / За ред. Єрмоленко С.Я. – К., 2018.
22. Словник української мови: У 11 Т. – К., 1971 – 2018.
23. Словник-довідник труднощів української мови. – К., 2017.
24. Тараненко А.А., Брицын В.М. Русско-украинский словарь для деловых людей. – К., 2017.
25. Тлумачний словник української мови. – К., 2018.

Інформаційні ресурси

Електронні підручники та посібники для студентів:

<http://www.madslinger.com/mova/posylannya.html> основна й додаткова навчальна література:

– С. Тишковець Довідник з української мови (<http://www.mot.narod.ru/mova/smist.htm>);